Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

DOBRA BOSNA

Bharatwaj Iyer

U naraciji Rusmira Mahmutčehajića o patnjama Bosne kao kulturološko-političkog bića, i njegovog Stolac kao jednog protstorno-personalnog takodjer bića, treba biti oprezan da se ne bi pogrešno njegov duh smatrao parohijskim. Kosmički značaj kako Stolac tako i Bosne ne leži u činjenici da je autor tu rodjen i odrastao, nego u tradicionalnom planiranju i arhiktekturi grada. U svom radu Maintaining the Sacred Centre on pokazuje kako je Stolac grad, izgradjen i struktuiran uz svjesnost o Svetoj dimenziji, u skladu sa Tradicijom. Kako je čaršijska džamija centar i središte gradskog života, i kako takodjer tradicije svih religija Bosne nalaze svoje odgovarajuće duhovno mjesto i dimenziju u pluralističkom i pluriformnom islamskom gradu.

'Dobra Bosna' je kultuloroški pejzaž koji njeguje velike svjetske religije, Katoličanstvo, Judaizam, Pravoslavlje i Islam, koje su živijele jedna pored druge, u medjusobnoj spoznaji, vijekovima. A ipak to nije onako kako se Bosna predstavlja, niti je to onako kako se Stolac predstavlja. Čovjek se radja u Bosni sa anksijožnošću zbog medjukultuloroške mržnje i rata, radja se u polomljenoj Bosni kojoj se ne dozvoljava da živi svoju pravu svrhu.

A šta će nam to reći koja je njena prava svrha? Da bude kišobran drugačijim, nekada divergentnim kulturama, da bude Stan u kojem se Ibrahimovi vijernici okupljaju, karavansaraj gdje se žedni i gladni putnici namijernici okupljaju, supra- ili transnacionalni azil za raličite nacije okolnog (često godinama u zavadi) Balkana. A ista je to Bosna, podsjeća nas Mahmutčehajić, što je podvrgnuta pohlepi i pomami nacionalizma. Pokušaj podjele Bosne na hrvatski katolički i srpski pravoslavni segment, u ime tih istih tradicija, i na filozofiju da je bosansko jedinstvo u različitosti neodrživo, najveća je uvreda i katolicizmu i pravoslavlju. Zlokobna i mračna sudbina Bosne je tako oslikana –

> Vijekovi religijskog iskustva, koji svjedoče transcendentom jedinstvu i ezoterijskom značenju pluralizma i polifonije, izgubljeni su u gruboj ideološkoj radikalizaciji: sve religije i njihove organizacije postale su topovsko meso za etnionacionalne oligarhije.

Etnonacionalizam postaje zamijena za Sveto. Pretežno relativan smatra se apsolutnim, a uništenje Bosne je rezultat, kao što će uvijek i biti. Bosnu će nastaviti da uništavaju

po cijelom svijetu osim ako se Sveto ne naziva Svetim, i nikakvi partneri mu se ne pripisuju. Jer putovanjima se dom spoznaje, a želi se i žudi za njim poslije.

Etimologiju opšteg problema nam donosi Dobra Bosna. Ovdje nam se kaže da:

> Uništavanje Bosne, proizvodnja i eksploatacija lažne opozicije između islama i kršćanskog Zapada, samo su dio općeg trenda koji vodi ka uništavanju duhovnog jedinstva u svijetu. Jer, bez obzira koju religiju tvrde da slijede učesnici u ovom uništavanju, slični su u svom apsolutnom neprijateljstvu prema Tradiciji.

Uz Tradiciju u središtu dolazi i poštivanje svih puteva božijih, predstavljajući tako duh Bosne i bosanski islam sa jedinstvom i raličitošću u samom srcu.

Počeli smo sa posmatranjem destruktivnih i jadnih elemenata života i toga kako su oni prozori kroz koje se i ulazi u, ali i blokira pristup božanskoj, unutarnjoj dimenziji. U Mahmutčehajićevom radu nadje se focus na središnjosti prostora u ovoj vezi. Kako uništavanje prostora dovodi do egzistencijalne krize za čovjeka, što dovodi do njegove dezorjentacije, i kako se tako narušava sakralnost i centričnost ljudskog duha. Medjutim, ovo je i blagoslov i prokletstvo, pa bi ova dezorjentacija mogla biti početak putovanja ka središtu, toj duhovnoj osovini, ka Svetom.

Bibliografija

RusmirMahmutćehajić, *Dobra Bosna: Tolerancija i tradicija*, Central European University Press (May 1, 2000)

RusmirMahmutćehajić, *Maintaining the Sacred Center: The Bosnian City of Stolac*, World Wisdom Books (September 1, 2011)

RusmirMahmutćehajić, *The Mosque: The Heart of Submission*, Fordham University Press (May 1, 2006)

Translated by Dženan Borovac

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.